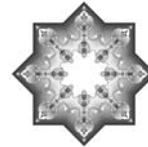

مطالعه نگاشت سیستماتیک پژوهش‌های مدیریت راهبردی در نشریات علمی - پژوهشی منتخب کشور: شناسایی خلأهای پژوهشی و رهنمودهایی برای پژوهش‌های آینده

رضا بنی اسد^۱

مهدی باقری میبیدی^۲

سید مصطفی بلادیان^۳

از صفحه: ۳۱ تا ۶۳

تاریخ ارایه: ۹۶/۱۰/۲۹

تاریخ پذیرش: ۹۷/۰۲/۱۰

چکیده

با توجه به گسترش رشته و گرایش مدیریت راهبردی در کشور در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری، مقالات، پایان‌نامه‌ها و کتاب‌های متعددی در این زمینه نگارش شده است؛ لذا ضرورت دارد که در وضعیت فعلی مرور نظام‌مند این پژوهش‌ها بررسی شده تا روند پژوهش‌ها و خلأهای آن‌ها مشخص شود. متناسب با حوزه مطالعاتی استادان، نیاز کشور و البته مسئله‌محوری پژوهشگران، پژوهش‌هایی در زمینه مدیریت استراتژیک و زیرحوزه‌های آن انجام و در مجلات علمی-پژوهشی چاپ شده است. هدف از این مقاله، شناسایی موضوع‌های مطالعه شده در نشریات منتخب، تحلیل وضعیت پراکندگی و فراوانی مطالعات، شناسایی روش‌های پژوهشی و سرانجام شناخت خلأهای پژوهشی در حوزه ادبیات مدیریت استراتژیک در کشور است. بدین منظور این پژوهش با تحلیل داده‌های ثانویه و مرور نظام‌مند دانش موجود مدیریت استراتژیک با استفاده از استراتژی مطالعه نگاشت سیستماتیک ۹ نشریه منتخب علمی پژوهشی و ۱۷۵۷ مقاله را شماره به شماره بررسی می‌کند که در پایان ۳۴۳ مقاله مرتبط و ۳۳۳ موضوع مطالعه شده راهبردی شناسایی و مورد تحلیل قرار گرفتند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که پوشش موضوعی مدیریت استراتژیک در این نشریات ۲۴.۵ درصد، میزان به‌کارگیری روش کمی ۵۹.۲ درصد، روش کیفی ۳۶.۴ درصد و شیوه ترکیبی ۴.۴ درصد است. عمده مطالعات روی فرآیند مدیریت استراتژیک و زیرحوزه‌های آن به میزان ۹۵.۱ درصد است و در حوزه‌های نظریه‌پردازی، مکاتب، مبانی کمی، مبانی فلسفی، مطالعات میان رشته‌ای با سایر علوم و مدیریت استراتژیک اسلامی مطالعات بسیار اندکی (کمتر از ۵ درصد) وجود دارد.

واژگان کلیدی: مدیریت راهبردی، مطالعه نگاشت سیستماتیک، خلأهای پژوهشی مدیریت راهبردی، نشریات علمی-پژوهشی، مرور نظام‌مند.

baniasad@isu.ac.ir

bagheri.m313@yahoo.com

mostafabld@gmail.com

۱. استادیار بازرگانی، دانشکده معارف اسلامی و مدیریت، دانشگاه امام صادق (ع) (نویسنده مسئول)

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد معارف اسلامی و مدیریت، بازرگانی، دانشگاه امام صادق (ع)

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد معارف اسلامی و مدیریت بازرگانی، دانشگاه امام صادق (ع)

مقدمه

در کشور ما عمدتاً مطالعه و اجرای راهبرد (استراتژی)، راهبردی (استراتژیک)، مدیریت راهبردی (مدیریت استراتژیک)^۱، هم در سطح خرد و هم در سطح کلان در حوزه‌های علوم نظامی و امنیتی (بیشتر در دانشگاه عالی دفاع ملی)، علوم سیاسی (با عنوان استراتژی بزرگ)، مدیریت دولتی (استراتژی در سازمان‌های دولتی و غیرانتفاعی) و مدیریت کسب و کار (با عنوان مدیریت راهبردی) استفاده می‌شود. تحلیل‌های مدیریت راهبردی علاوه بر سازمان‌های مختلف در بخش دولتی، انتفاعی و فرهنگی، در صنعت و حتی در سطح دولت مطالعه می‌شود (بنی اسد، ۱۳۹۰، ۷۰-۳۱). بر خلاف تصور، حوزه مدیریت راهبردی بسیار گسترده و مطالعات عمیقی در مورد آن در دنیا صورت گرفته است؛ وجود مجلات متعدد در پایگاه‌های اطلاعاتی، کتاب‌های متنی و مرجع در رشته‌ها و گرایش‌های مقطع کارشناسی تا دکتری شاهدهی بر این مدعا هستند. در حوزه قلمرو موضوعی این پژوهش، راهبرد در سطح امنیت و علوم سیاسی بررسی نمی‌شود و فقط راهبرد در حوزه مدیریت کسب و کار و سازمان‌های غیرانتفاعی از طریق مرور نظام‌مند^۲ تحلیل می‌شود.

حوزه مطالعات راهبرد و مدیریت راهبردی بسیار گسترده است؛ به طوری که در درون آن فنون، نظریه‌ها، مکاتب و مبانی نظری مختلفی وجود داشته و با سایر حوزه‌های مدیریت همچون منابع انسانی، بازاریابی، فناوری اطلاعات، تولید و عملیات، کارآفرینی و نوآوری مرتبط بوده و شبکه‌ای از استراتژی‌های سطح و وظیفه‌ای^۳، کسب و کار^۴ و سازمانی^۵ (بنگاه مادر و هلدینگ) را پدید آورده است. توسعه مدیریت راهبردی به اینجا ختم نمی‌شود، بلکه با ظهور دانش جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، اقتصاد، علوم سیاسی، الهیات، فیزیک، زیست‌شناسی،

۱. در این مقاله استراتژی و راهبرد، استراتژیک و راهبردی و همچنین مدیریت استراتژیک و مدیریت راهبردی یکسان بوده و معادل هم به کار گرفته می‌شوند. با توجه به اینکه در مقالات بررسی شده نویسندگان به طور یکسان از این واژگان استفاده نکرده اند لذا نمی‌توان کل مقاله را استاندارد کرده و فقط راهبرد و راهبردی را به کار گرفت.

2. Systematic Review
3. Functional Level Strategies
4. Business Level Strategies
5. Corporate Level Strategies

ریاضیات و سایر حوزه‌ها، بر غنای دانش مدیریت راهبردی افزوده است و راهبرندگان^۱ خاستگاه‌های نظری راهبرد را در حوزه‌های فوق می‌جویند (بنی اسد، ۱۳۹۰، ۸۰-۷۱). در حوزه مطالعه و اجرای مدیریت راهبردی مشکلاتی همچون: الف) فقدان تصویر کلی از پژوهش‌های مدیریت راهبردی در ایران، ب) تورم تحقیقات در یک حوزه مدیریت راهبردی و عدم توجه به سایر حوزه‌ها، ج) عدم شناخت از وضعیت تحقیقات با رویکردهای کمی، کیفی و ترکیبی در کشور، د) وجود تعارض‌ها و تناقض‌های پیش‌بینی نظری، ه) وجود شکاف دانش مدیریت راهبردی در کشور با مرزهای دانش جهانی، و) عدم ترسیم مسیر آینده پژوهش‌های مدیریت راهبردی به منظور اتخاذ تصمیم‌های سیاستی در نشریات در جهت پیشبرد و توسعه این حوزه از علم، ز) عدم نیازسنجی پژوهش‌های جدید در حوزه مدیریت راهبردی، ح) عدم بهره‌برداری از فرصت‌های جدید میان‌رشته‌ای مدیریت راهبردی با سایر حوزه‌ها، و سرانجام ط) عدم توجه به گسترش بدنه دانش مدیریت راهبردی به برخی از صنایع و بخش‌ها وجود دارد. بنابراین، مسئله اصلی در مواجهه با مشکلات فوق این است که دانش موجود مدیریت راهبردی در کشور با استراتژی‌هایی همچون نگاشت سیستماتیک تحلیل نظام‌مند نشده و خلأهای پژوهشی آن شناسایی نشده است.

هدف از این پژوهش، اول، شناسایی موضوعات مورد مطالعه در نشریات علمی- پژوهشی منتخب کشور، دوم، شناخت پراکندگی پژوهش‌ها در نشریات داخلی کشور، سوم، وضعیت روش‌شناسی‌های مورد استفاده در مطالعات مدیریت راهبردی، چهارم، شناسایی خلأهای پژوهش‌های مدیریت راهبردی در ایران است. بنابراین، این پژوهش به دنبال پاسخ به چهار سؤال زیر است که در ادامه ادبیات پژوهش و روش‌شناسی پژوهش و تحلیل یافته‌ها به‌منظور پاسخ به این سؤال‌ها تنظیم شده است:

۱- مهم‌ترین موضوع‌های مطالعه شده‌ی مدیریت راهبردی در نشریات علمی- پژوهشی منتخب مدیریت کدامند؟

۲- پراکندگی پژوهش‌ها در نشریات داخلی و منتخب کشور چگونه است؟

1. Strategists

۳- در پژوهش‌های مدیریت راهبردی از چه روش‌های پژوهشی (کمی، کیفی یا ترکیبی)

استفاده شده است؟

۴- خلأهای پژوهش‌های مدیریت راهبردی در کشور کدامند؟

۱. ادبیات تحقیق

در مطالعات علمی-پژوهشی مدیریت در داخل کشور، یک مقاله در نشریه فناوری اطلاعات دانشگاه تهران با عنوان «نگاشت سیستماتیک روش‌شناسی تحقیقات در حوزه تجارت الکترونیک» منتشر شده است که سه مجله معتبر تجارت الکترونیک از سال ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۳ (که مجلات غیرایرانی و غیرفارسی هستند) را بررسی کرده است (اسلام‌رجی و همکاران، ۱۳۹۵). حاجی‌پور و همکاران در مقاله‌ای با عنوان «تحلیل محتوای حوزه مدیریت راهبردی» ۲۰۰ مقاله از فصلنامه مطالعات مدیریت راهبردی از بهار ۱۳۸۹ تا زمستان ۱۳۹۴ را با هدف ارزیابی شکلی و محتوایی بررسی کرده و پیشنهادهایی برای رفع نقاط ضعف و تقویت بیشتر مجله ارائه کرده‌اند (حاجی‌پور و همکاران، ۱۳۹۵).

یکی دیگر از پژوهش‌های مشابه در حوزه مدیریت در زمینه «روندهای پژوهش‌های بازاریابی در ایران» است که از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۴، ۹۶۶ مقاله را بررسی کرده است که هدف از آن شناسایی بلوغ پژوهش‌های بازاریابی است و اذعان شده است که ۷۵ درصد محققان فعال در این حوزه فقط یک اثر پژوهشی انتشار یافته دارند؛ رفتار مصرف‌کننده، برند و استراتژی بازاریابی سه موضوع اول مورد توجه بوده و عمدتاً از روش‌های کمی در پژوهش‌های بازاریابی استفاده شده است (حیدری و همکاران، ۱۳۹۶).

براساس بررسی نگارندگان این مقاله، هیچ مقاله‌ای در زمینه نگاشت سیستماتیک در حوزه مدیریت و مدیریت راهبردی به زبان فارسی منتشر نشده است. البته قابل ذکر است به دلیل وفور مقالات در حوزه مدیریت راهبردی در سطح بین‌المللی، حتی برای حوزه‌های تخصصی و زیرمجموعه مدیریت راهبردی، مقالات متعدد مرور نظام‌مند وجود دارد؛ به عنوان مثال، جدول (۱) مرور نظام‌مند قابلیت‌های پویا و نوآوری را در برخی از مجلات نشان می‌دهد:

جدول ۱: برخی از آثار منتشر شده در حوزه مرور نظام‌مند پژوهش‌های مدیریت استراتژیک در سطح بین‌المللی

عنوان	مقاله
مرور ادبیات قابلیت‌های بازاریابی و عملکرد بنگاه؛	(Kamboj, Rahman 2015)
مدیریت راهبردی نوآوری، مرور سیستماتیک و مسیریابی برای تحقیق آینده؛	(Keupp et al. 2012)
راهبردهای بهبود کیفیت برای مدیریت فشار خون؛ مرور سیستماتیک؛	(Walsh et al. 2006)
شبکه و نوآوری: مرور سیستماتیک شواهد؛	(Pittaway et al. 2004)
دانشگاه‌ها در یک بازار جهانی رقابتی: مرور سیستماتیک از ادبیات بازاریابی آموزش عالی؛	(Hemsley-Brown, Oplatka 2006)
قابلیت‌های پویا و مدیریت راهبردی؛	(Teece et al. 1997)
مبانی روان‌شناسی قابلیت‌های پویا: بازتاب آن در مدیریت راهبردی؛	(Hodgkinson, Healey 2011)
اثربخشی مدیریت راهبردی سیاسی با چارچوب قابلیت پویا؛	(Oliver, Holzinger 2008)
قابلیت‌های پویا: درک تغییر راهبردی در سازمان‌ها؛	(Helfat et al. 2009)
دانش، یادگیری و رشد شرکت‌های کوچک: بررسی سیستماتیک شواهد.	(Macpherson, Holt 2007)

۲. روش‌شناسی پژوهش

عمدتاً پژوهش‌های علوم اجتماعی یا از طریق مراجعه به منابع داده‌ای دست اول^۱ همچون مصاحبه، مشاهده یا پرسشنامه انجام می‌شوند یا اینکه منابع ثانویه داده‌ها^۲ همچون کتاب‌ها، مقاله‌ها و مستندات مبنای پژوهش قرار می‌گیرند. در تحلیل (مرور) نظام‌مند^۳ به منظور ساماندهی و بهره‌برداری از دانش موجود و شناخت خلأهای پژوهشی در مطالعات گذشته، به داده‌ها و منابع ثانویه پژوهش مراجعه می‌شود؛ به عبارت دیگر، پژوهش‌ها از حیث مکان به جای تمرکز بر میدان پژوهش (مصاحبه و پرسشنامه) روی مطالعات کتابخانه‌ای متمرکز می‌شوند. امروزه مطالعات مربوط به مرور نظام‌مند در حال گسترش هستند به طوری که برای این حوزه بیش از ۱۶ استراتژی همچون فراتحلیل^۴، فراترکیب^۵، فرانظریه^۶، فراروش^۷، نوع‌شناسی^۸،

1. Primary data
2. Secondary data
3. Systematic literature review
4. Meta-Analysis
5. Meta-Synthesis
6. Meta-Theory
7. Meta-Method
8. Typology

پژوهش‌های مدیریت راهبردی، سال بیست و چهارم، شماره ۷۱، زمستان ۱۳۹۷

نگاشت سیستماتیک^۱، فراقوم‌نگاری^۲، فراخلاصه^۳، فرامضمون^۴، مرور داده بنیاد^۵ و غیره پیشنهاد شده است (Xiao & Watson, 2017).

این پژوهش با مراجعه به مقالات علمی- پژوهشی منتخب، اقدام به تحلیل و مرور نظام‌مند این مقالات بر اساس استراتژی نگاشت سیستماتیک کرده است. تحلیل وضعیت نظام پژوهش این مقاله به صورت جدول (۲) است:

جدول ۲: نظام پژوهش

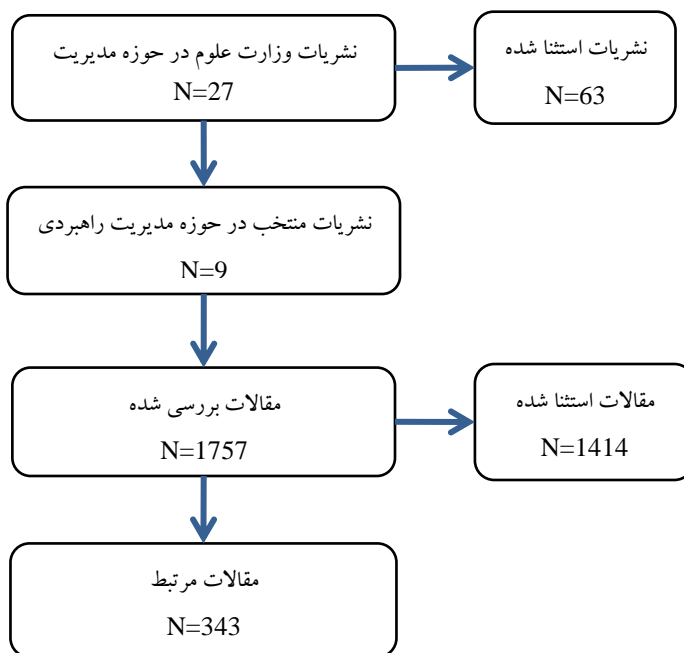
۱	فلسفه پژوهش	پراگماتیسم
۲	کار ویژه (هدف کلان) پژوهش	کاربردی
۳	منطق	استفهامی (استقرایی و قیاسی)
۴	صبغه	مرور نظام‌مند کیفی و کمی
۵	استراتژی	نگاشت سیستماتیک
۶	از حیث مکان	کتابخانه‌ای (مرور مقالات)
۷	از حیث هدف	توصیفی، تبیینی
۸	از حیث افق	مقطعی (در مقطع علمی- پژوهشی بودن مجلات منتخب)
۹	از حیث روش گردآوری	آرشیوی
۱۰	از حیث تحلیل داده‌ها	تحلیل محتوا و فنون آمار توصیفی

۲-۱. پروتکل مطالعه نگاشت سیستماتیک

در این پژوهش مطالعات مربوط به مدیریت راهبردی در ۹ مجله علمی- پژوهشی منتخب به زبان فارسی و منتشر شده در ایران تحلیل می‌شود. در این نوع مطالعه، عمدتاً بررسی موضوعات کلان‌تر مدیریت راهبردی و طبقه‌بندی ادبیات پژوهشی این حوزه مد نظر است. در اینجا فایده مطالعات نگاشت راهبردی این است که برای جامعه پژوهشی مدیریت راهبردی عناوین مهم و سرخط‌های پژوهشی را برای پژوهش‌های آینده و جدید فراهم می‌کند.

1. Systematic Mapping
2. Meta-Ethnography
3. Meta-Summary
4. Meta-Ethnography
5. Grounded Theory Review

با مرور حوزه‌های مفهومی و پژوهشی مدیریت راهبردی، وضعیت تحقیقات گذشته شناسایی شده و نقطه‌های تورمی این تحقیقات به دست می‌آید و به نقاطی که هنوز در آن‌ها پژوهش نشده است پی‌برده و پیشنهادهایی برای جهت‌دهی تحقیقات آینده ارائه می‌شود. ویژگی اساسی این نوع از پژوهش بر اساس اجرای یک پروتکل است؛ در این پژوهش نیز بر اساس مطالعات انجام‌شده گذشته از سوی والنکا، کیچنهام، بادجن و پترسون پروتکل مطالعه نگاشت مفهومی مدیریت راهبردی شکل می‌گیرد. نمودار (۱) وضعیت انتخاب نشریات تا شناسایی مقالات مرتبط با حوزه مدیریت راهبردی را نشان می‌دهد:

نمودار ۱: فرایند مرور نظام‌مند مقالات منتخب

پروتکل انجام نگاشت سیستماتیک در این مقاله به صورت زیر است:

۱. طراحی سؤال‌های پژوهش بر اساس اهداف و مسائل؛
۲. فرایند جستجوی دانش موجود در مقالات علمی - پژوهشی نشریات منتخب؛

۱.۲. شناسایی و انتخاب مجلات علمی - پژوهشی مصوب وزارت علوم^۱؛ (۱۳۹۶، ۱۹-۲۲)
۲.۲. شناسایی موضوعات مدیریت راهبردی در مجلات علمی - پژوهشی از طریق روش دستی و اتوماتیک^۲؛

۳.۲. تبیین معیارهای پذیرش (شمولیت) و استثنا کردن پژوهش‌ها؛

۴.۲. استخراج داده‌ها؛

۳. تحلیل یافته‌ها بر اساس سؤال‌های پژوهش. (Budgen & et al, 2008; Kitchenham 2004; Kitchenham & et al, 2009; Valenca & et al, 2013)

۳. تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش

به منظور تحلیل یافته‌های پژوهش پروتکل نگاشت سیستماتیک به صورت زیر و گام به گام تحلیل می‌شود:

۳-۱. سؤال‌های پژوهش

بر اساس مسئله و هدف اذعان شده، سؤال‌های پژوهش عبارت است از:

سؤال اول: موضوع‌های مطالعه شده‌ی مدیریت راهبردی در نشریات علمی - پژوهشی منتخب مدیریت کدامند؟

در این سؤال بر اساس واژگان کلیدی، موضوع‌ها و خلاصه مقالات مجلات منتخب حوزه مدیریت راهبردی در مجلات علمی - پژوهشی تحلیل شده و مطالعات آن به صورت نظام‌مند ارائه خواهد شد.

سؤال دوم: پراکندگی پژوهش‌ها در نشریات داخلی کشور چگونه است؟

در این سؤال بیشترین مطالعات انجام شده در حوزه مدیریت راهبردی در مجلات داخلی بر اساس تعداد مقالات و شماره‌های منتشر شده آن‌ها مدنظر است.

سؤال سوم: در پژوهش‌های مدیریت راهبردی از چه روش‌های پژوهشی استفاده شده است؟

۱. فهرست نشریات معتبر علمی دارای اعتبار، مهرماه ۱۳۹۶، معاونت پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، تاریخ دریافت ۱۰/۲۷/۱۳۹۶.

۲. با توجه به اینکه در این مقاله تک تک شماره‌های هر مجله عملی - پژوهشی بررسی شده است، لذا روش اتوماتیک مدنظر قرار نمی‌گیرد.

در این سؤال، روش‌های کمی، کیفی و ترکیبی که پژوهش‌های مدیریت راهبردی بر اساس آن‌ها انجام شده است، در مجلات منتخب مرور می‌شود.

سؤال چهارم: خلأهای پژوهش‌های مدیریت راهبردی در ایران کدامند؟

در این سؤال وضعیت پراکندگی و خلأهای پژوهش‌های مدیریت استراتژیک شناسایی می‌شود که وضعیت تورم مطالعات و فقدان مطالعات کلیدی و متناسب با مرز دانش مشخص می‌شود.

۳-۲. فرایند جست‌وجوی موضوعات مدیریت راهبردی در مجلات علمی - پژوهشی

جست‌وجوی جامع و بدون تورش، یکی از فاکتورهای اساسی تمایز بین مرور سیستماتیک با مرور ادبیات^۱ به صورت کلاسیک است. جستجوی سیستماتیک با شناسایی واژگان کلیدی و عبارات جستجو^۲ شروع می‌شود. در تحقیقات از واژگان کلیدی اعم برای شناسایی مقالات مرتبط استفاده می‌شود (Bjørnson & Dingsøyr, 2008, 1059). البته اگر زمانی که نشریات محدود باشد بررسی تک‌تک شماره‌های نشریات مفیدتر و مناسب‌تر است. بنابراین جست‌وجو برای مطالعات اولیه در حوزه مدیریت راهبردی به صورت زیر انجام شد:

۳-۲-۱. شناسایی و انتخاب مجلات علمی-پژوهشی مصوب وزارت علوم

ابتدا مجلات علمی-پژوهشی مصوب وزارت علوم در حوزه مدیریت شناسایی شدند. (در این حوزه به برخی از مجلات هم که تغییر نام داده‌اند توجه شده است). در مرکز برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری پژوهشی وزارت علوم فهرست نشریات معتبر منتشرشده در حوزه مدیریت به ۷۲ نشریه می‌رسد که متناسب با حوزه مدیریت استراتژیک ۹ نشریه انتخاب شده است، مطابق جدول (۳). معیار انتخاب مجلات مطالعه و بررسی مقدماتی پژوهشگران و بر اساس میزان ارتباط آن‌ها با حوزه راهبردی است که عمدتاً از فراوانی مقالات و سند راهبردی نشریه به دست می‌آید.

1. literature review

۲. برای شناسایی واژگان کلیدی پژوهش به کتاب کاربرد اینترنت و رایانه در مدیریت جلد اول: راهبردهای جست‌وجو در پژوهش، تألیف رضا بنی‌اسد و مهدی ثنایی، انتشارات دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، ۱۳۹۱ از صفحه ۱۳۵ تا ۱۶۴ رجوع شود.

جدول ۳: فهرست نشریات علمی - پژوهشی منتخب و تعداد مقالات مدیریت راهبردی در آن فرضیه‌ها

تاریخ تصویب علمی پژوهشی شدن	دوره‌ها و شماره‌های بررسی شده	صاحب امتیاز	نشریات علمی - پژوهشی
آبان ۱۳۸۹	(از شماره ۲ آبان ۸۹ تا دوره ۱۰، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۵)	دانشگاه امام صادق علیه‌السلام	اندیشه مدیریت راهبردی
خرداد ۱۳۸۰	(از دوره ۵ سال ۱۳۸۰ تا دوره ۲۱ تابستان ۱۳۹۶ شماره ۲)	دانشگاه تربیت مدرس	پژوهش‌های مدیریت در ایران (مدرس علوم انسانی سابق)
بهمن ۱۳۷۸	از دوره ۱۳، شماره ۴۹، زمستان ۱۳۸۷ تا دوره ۲۱، شماره ۸۳، تابستان ۱۳۹۶	مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی	پژوهشنامه بازرگانی
تیر ۱۳۹۱	از دوره ۲۰، شماره ۵۴، تابستان ۱۳۹۳ تا دوره ۲۳، شماره ۶۵، تابستان ۱۳۹۶	دانشگاه آزاد اسلامی	پژوهش‌های مدیریت راهبردی
بهار ۱۳۹۰	از دوره ۱، شماره ۱، بهار ۱۳۹۰ تا دوره ۷، شماره ۲، تابستان ۱۳۹۶	دانشگاه تربیت مدرس	پژوهش‌های مدیریت منابع سازمانی
اسفند ۱۳۸۶	از دوره ۲، شماره ۸، زمستان ۱۳۸۶ تا دوره ۱۲، شماره ۴۵، بهار ۱۳۹۶	انجمن علوم مدیریت ایران	فصلنامه علوم مدیریت ایران
اسفند ۱۳۸۸	از بهار ۱۳۸۹، دوره ۱، شماره ۱ تا سال هشتم، شماره ۲۹، بهار ۱۳۹۶	دانشگاه شهید بهشتی	مطالعات مدیریت راهبردی - انجمن مدیریت راهبردی ایران
اردیبهشت ۱۳۸۸	از شماره ۳۰، بهار ۱۳۸۸ تا شماره ۴۸، پاییز ۱۳۹۲	دانشگاه شهید بهشتی	چشم‌انداز مدیریت بازرگانی (چشم‌انداز مدیریت سابق)
فروردین ۱۳۹۳	از شماره ۳، بهار و تابستان ۱۳۹۳ تا شماره ۹، بهار و تابستان ۱۳۹۶	دانشگاه شاهد	دوفصلنامه راهبردهای بازرگانی

۳-۲-۲. احصای موضوعات مرتبط با پژوهش‌های مدیریت راهبردی

برای شناسایی مقالات مرتبط، تک تک شماره‌های علمی - پژوهشی نشریات منتخب، بر اساس عنوان، واژگان کلیدی، چکیده و روش تحقیق بررسی شد؛ در صورت عدم اطمینان از ارتباط مقاله با موضوع مدیریت راهبردی، متن کامل آن نیز بررسی شد. به‌عنوان نمونه، در جدول (۴) احصای واژگان و موضوعات کلیدی مرتبط با مدیریت راهبردی در نشریه «پژوهش‌های مدیریت راهبردی» نشان داده می‌شود (برای مشاهده سایر مجلات به‌ضمیمه مراجعه شود).

جدول ۴: موضوعات احصا شده از مجله پژوهش‌های مدیریت راهبردی

روش	موضوع
کمی، پیمایش، روش گلوله برفی	جهت‌گیری استراتژیک (دهدشتی شاهرخ، بیابانی، ۱۳۹۳)
کمی، پیمایش	برنامه‌ریزی استراتژیک برایسون (رضائی منش، فریور، ۱۳۹۳)
کیفی، دلفی	پویش محیطی (روشندل اربطانی و همکاران، ۱۳۹۳)
کیفی، مطالعه میدانی	مدیریت راهبردی (احمدی و همکاران، ۱۳۹۳)
کمی، فازی	مدیریت استراتژیک (دانایی، ۱۳۹۳)
کمی، پیمایش	اتحاد استراتژیک (طهمورت و همکاران، ۱۳۹۳)
کمی، پیمایش	نقشه وضعیت استراتژی (ثریایی و همکاران، ۱۳۹۳)
کمی، پیمایش	مدیریت استراتژیک (صباغیان و همکاران، ۱۳۹۳)
کیفی و کمی	مدیریت استراتژیک، کارت امتیازی متوازن (روشندل اربطانی، شیروانی ناغانی ۱۳۹۳)
کمی، پیمایش	استراتژی مؤثر بر تسهیم دانش (منوریان و همکاران، ۱۳۹۳)
کمی، پیمایش	فرایند مدیریت راهبردی، تدوین راهبرد، اجرای راهبرد، کنترل راهبرد (عطاقر و همکاران، ۱۳۹۳)
کیفی، توصیفی؛ تحلیلی	تفکر استراتژیک (یگانه و همکاران، ۱۳۹۳)
کمی، توصیفی؛ پیمایشی	موانع اجرای استراتژی؛ برنامه‌ریزی استراتژیک (خلیلی شورینی، محضری ۱۳۹۳)
کمی، پیمایشی	استراتژی؛ تحلیل SWOT (جوادی پور و همکاران، ۱۳۹۳)
کمی، پیمایشی	برنامه‌های مدیریت استراتژیک منابع انسانی (حسینی، نعمتی، ۱۳۹۴)
کمی، توصیفی؛ پیمایشی	قابلیت‌ها (صالحی، مرادی پردنجانی، ۱۳۹۴)
کمی، پیمایشی	مالکیت مدیریت استراتژیک (اکبری و همکاران، ۱۳۹۴)
کمی، پیمایشی	مدیریت زنجیره تأمین، مدیریت استراتژیک (فاضلی فارسانی و همکاران، ۱۳۹۴)
کمی، پیمایشی	تبیین موقعیت راهبردی، تحلیل SWOT (باقریان فر و همکاران، ۱۳۹۴)
کمی	انتخاب تأمین‌کنندگان (برزین پور و همکاران، ۱۳۹۴)
کمی، پیمایشی	هماهنگی استراتژیک (رحیم نیا و همکاران، ۱۳۹۴)
کمی، پیمایشی	تفکر استراتژیک (قاسمی، فیضی، ۱۳۹۴)
کیفی، تحلیل سلسله مراتبی فازی	مدیریت استراتژیک؛ عوامل داخلی و خارجی ماتریس SWOT (حائریان اردکان و همکاران، ۱۳۹۵)
کمی، پیمایش	راهبردهای مدیریت دانش (نجفی، امیراصلانی ۱۳۹۵)
کیفی	راهبرد رسانه (راهنورد و همکاران، ۱۳۹۵)
کمی، پیمایش	توسعه مدل استراتژی (منتیان و همکاران، ۱۳۹۵)
کمی، پیمایش	چشم‌انداز استراتژیک (باقریان کاسگری و همکاران، ۱۳۹۵)
کیفی، رویکرد دلفی	تحلیل عاملی، تحلیل خوشه‌ای (میرمحمدی و همکاران، ۱۳۹۵)
ترکیبی	اجرای استراتژی (دانش‌فرد، ۱۳۹۵)
کمی، پیمایش	جهت‌گیری استراتژیک (دهدشتی شاهرخ و همکاران، ۱۳۹۵)
کمی، پیمایش	طراحی الگوی راهبردی (رحیمی و همکاران، ۱۳۹۵)
کمی، پیمایش	موقعیت استراتژیک (امینی خیابانی، حمدی ۱۳۹۵)
کیفی	مدیریت راهبردی؛ مطالعات مدیریت راهبردی (حاجی پور و همکاران، ۱۳۹۵)
کمی، پیمایش	تفکر استراتژیک (حاجی حسینی و همکاران، ۱۳۹۵)
کیفی	کارت امتیازی متوازن (فتحی و همکاران، ۱۳۹۵)
کمی	راهبرد (رسولیان، ۱۳۹۵)
کمی، پیمایش	راهبرد (فربودنیا و همکاران، ۱۳۹۵)
کمی، پیمایش	کنترل استراتژیک (امینی و همکاران، ۱۳۹۵)
کیفی	انتخاب استراتژی؛ SWOT (قصاب زاده لنگری، ۱۳۹۵)
کمی، پیمایش	کنترل استراتژیک؛ تلاطم محیطی (جاویدی کرمانی نژاد، امینی ۱۳۹۵)
کیفی	تدوین استراتژی (حقیقی و دیگران، ۱۳۹۵)
کمی، پیمایش	مدل راهبردی انتخاب و پایداری (محمدی و همکاران، ۱۳۹۵)
کیفی، دلفی فازی	مدیریت دانش استراتژیک (حمیدی زاده و همکاران، ۱۳۹۵)

روش	موضوع
کمی، پیمایش	الگوی تعاملی، استراتژی منابع انسانی، استراتژی ارتباطات (اعرابی و همکاران، ۱۳۹۵)
کمی، پیمایش	مدیریت مالی راهبردی (تختائی شهی و همکاران، ۱۳۹۵)
کیفی، داده بنیاد	مدیریت راهبردی پرتفولیو (طلاری و همکاران، ۱۳۹۵)
کمی، پیمایش	راهبردهای توسعه منابع انسانی (حسین پور، قربانی پاچی ۱۳۹۶)
کمی، کیفی	تفکر استراتژیک؛ شایستگی استراتژیک (کاشانی، شکاری ۱۳۹۶)
کیفی	کارت امتیازی متوازن؛ نقشه استراتژی (بازرگانی، فتحی ۱۳۹۶)
کیفی، مطالعه کتابخانه‌ای	قابلیت‌های سازمانی؛ هماهنگی استراتژیک (ولیان و همکاران، ۱۳۹۵)
کمی، توصیفی، پیمایشی	استراتژی مدیریت دانش؛ استراتژی شخصی‌سازی؛ استراتژی مدون‌سازی؛ استراتژی پویا (میرزایی و همکاران، ۱۳۹۵)

در این جدول به استخراج موضوعات کلیدی از تمامی مقالات مرتبط با حوزه استراتژی در همه مجلات منتخب پرداخته شده است که در این جا قسمت مربوط به مجله پژوهش‌های مدیریت راهبردی به صورت نمونه آمده است، همچنین نوع روش تحقیق استفاده شده در هر کدام از مقالات نیز در ستون مجزا استخراج و ثبت شده است.

۳-۲-۳. معیارهای انتخاب پژوهش‌ها

هدف از شناسایی معیارها، مطالعه دقیق پژوهش‌ها در مطالعه نگاشت است؛ عمدتاً دو دسته معیار برای انتخاب پژوهش‌ها معرفی می‌شود:

الف) معیار پذیرش و انتخاب پژوهش‌ها برای مطالعه (معیار شمولیت) هدف از معیار پذیرش^۱ (شمولیت) برای مطالعه این است که پژوهشگر بداند با چه معیارهایی به مطالعه و بررسی و مقالات و نگاشت سیستماتیک آن‌ها پردازد، معیارهای شمولیت برای این مطالعه عبارت است از:

- مقالاتی که علمی-پژوهشی بوده و برای چاپ در مجلات داوری شده‌اند؛
 - مقالاتی که حوزه تمرکز آن‌ها بر مدیریت راهبردی است؛
 - مطالعاتی که مشخصاً پاسخگوی سؤال‌های پژوهش باشند؛
 - مقالات مستخرج از پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دکتری که در نشریات علمی-پژوهشی چاپ شده‌اند؛
 - مقالاتی که در نشریات مورد تأیید وزارت علوم به چاپ رسیده باشند؛
- ب) معیار استثناکردن

1. inclusion criteria

لازم است برخی از پژوهش‌ها از مطالعه نگاشت سیستماتیک مستثنی شوند؛ معیار استثنای^۱ این پژوهش‌ها در این تحقیق عبارت است از:

- مقالاتی که زبان فارسی منتشر نشده‌اند؛
- مقالاتی که خارج از زمینه تخصصی مدیریت راهبردی قرار دارند؛
- مطالعاتی که داوری نشده‌اند؛ در این پژوهش کتاب‌ها، رساله‌های کارشناسی ارشد و دکتری، آموزش‌های ویدئویی، ارائه‌ها، پنل‌های تخصصی، عقاید شخصی منتشر شده در حوزه مدیریت راهبردی، کرسی‌های نظریه‌پردازی و پروژه‌های تحقیقاتی بررسی نمی‌شوند؛
- مقالاتی که مدیریت استراتژیک را در حوزه علوم نظامی و علوم سیاسی بررسی می‌کند؛
- مقالاتی که در برخی از کنفرانس‌ها و همایش‌ها به چاپ رسیده اما علمی- پژوهشی نیستند.

۳-۳. استخراج داده‌ها

مقالات مورد مطالعه در نرم‌افزار مدیریت دانش و ساماندهی مآخذ (سیتاوی ۵)^۲ دسته‌بندی شدند و تا دسترسی به فهرست و مطالعه آن‌ها راحت‌تر صورت گیرد. راهبرد این بخش این است که به مقاله‌های گردآوری شده دسته‌بندی‌هایی اختصاص داده شود تا تحلیل‌ها در طول فرایند انجام کار تعدیل شده یا مقایسه‌ای بین آن‌ها صورت بگیرد و یا برخی از مفاهیم ادغام شوند.

۳-۴. تحلیل یافته‌ها

گیسون و براون بر این باورند که یکی از روش‌های مناسب برای مرتبط کردن سؤال‌های پژوهش به تحلیل، محور قرار دادن خود سؤال‌هاست؛ بنابراین در این پژوهش بر محور سؤال‌ها، داده‌های گردآوری شده را تحلیل و گزارش پژوهشی را ارائه می‌کند (Gibson & Brown, 2009). در این بخش هر یک از سؤال‌ها به گام‌های (جست‌وجو، تحلیل و استخراج داده‌ها) پروتکل نگاشت، ارائه شده و نتایج بررسی می‌شود.

1. Exclusion Criteria
2. Citavi

۳-۴-۱. نتایج حاصل از مفهوم‌یابی و موضوع‌شناسی مدیریت راهبردی در مجلات علمی-پژوهشی

در این بخش همه موضوع‌های احصا شده از نشریات منتخب بر اساس موضوع‌های خاص، عام و اعم مدیریت راهبردی دسته‌بندی می‌شوند. به‌عنوان نمونه، در جدول (۵)، موضوع‌های پژوهشی مدیریت راهبردی در مجله «پژوهش‌های مدیریت راهبردی» آورده شده است (برای مشاهده سایر موضوع‌بندی‌ها به ضمیمه ۶-۲ مراجعه شود).

جدول ۵: موضوعات احصا شده مدیریت راهبردی در مجله پژوهش‌های مدیریت راهبردی

موضوع مجله	تعداد	موضوع اخص و خاص	موضوع عام	موضوع اعم
استراتژی ارتباطات	۱	استراتژی عملیاتی	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
استراتژی منابع انسانی	۱	استراتژی عملیاتی (منابع انسانی)	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
شایستگی استراتژیک	۱	تحلیل شایستگی‌ها	تحلیل منابع، قابلیت‌ها و شایستگی‌ها (محیط داخلی)	فرآیند مدیریت استراتژیک
ماتریس SWOT	۴	استراتژی کسب و کار (SWOT)	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
اتحاد استراتژیک	۱	استراتژی همکاری	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
اجرای استراتژی	۲	اجرای استراتژی	اجرای استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
استراتژی	۳	کلیات	کلیات	فرآیند مدیریت استراتژیک
استراتژی پویا	۱	پویایی استراتژی	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
استراتژی شخصی‌سازی	۱	استراتژی دانش	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
استراتژی مدون‌سازی	۱	استراتژی دانش	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
استراتژی مدیریت دانش	۲	استراتژی دانش	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
استراتژی مؤثر بر تسهیم دانش	۱	استراتژی دانش	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
انتخاب استراتژی	۱	استراتژی کسب و کار	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
انتخاب تأمین‌کنندگان	۱	استراتژی بنگاه مادر	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
برنامه‌ریزی استراتژیک (تدوین استراتژی)	۴	تدوین استراتژی	کلیات	فرآیند مدیریت استراتژیک
برنامه‌های مدیریت استراتژیک منابع انسانی	۱	استراتژی عملیاتی (منابع انسانی)	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
پویای محیطی	۱	محیط کلان	تحلیل محیط استراتژیک	فرآیند مدیریت استراتژیک
تبیین موقعیت راهبردی	۱	تحلیل محیط کلان	تحلیل صنعت	فرآیند مدیریت استراتژیک
تفکر استراتژیک	۴	کلیات	کلیات	فرآیند مدیریت استراتژیک
تلاطم محیطی	۱	تحلیل تلاطم‌ها	تحلیل محیط استراتژیک	فرآیند مدیریت استراتژیک
توسعه مدل استراتژی	۱	مدل‌سازی	نظریه‌پردازی	نظریه‌پردازی مدیریت استراتژیک
جهت‌گیری استراتژیک	۲	جهت‌گیری استراتژیک	چشم‌انداز و بیانیه مأموریت	فرآیند مدیریت استراتژیک
چشم‌انداز استراتژیک	۱	چشم‌انداز	چشم‌انداز و بیانیه مأموریت	فرآیند مدیریت استراتژیک
راهبرد رسانه	۱	استراتژی عملیاتی	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
راهبردهای مدیریت دانش	۱	استراتژی دانش	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
راهبردهای توسعه منابع	۱	استراتژی وظیفه‌ای (منابع)	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک

موضوع مجله	تعداد	موضوع اخص و خاص	موضوع عام	موضوع اعم
انسانی		(انسانی)		
طراحی الگوی راهبردی	۱	مدل‌سازی	نظریه‌پردازی	نظریه‌پردازی مدیریت استراتژیک
عوامل خارجی	۱	تحلیل محیط کلان PEST	تحلیل محیط استراتژیک	فرآیند مدیریت استراتژیک
عوامل داخلی	۱	تحلیل محیط داخلی (قوت و ضعف)	تحلیل منابع، قابلیت‌ها و شایستگی‌ها (محیط درونی)	فرآیند مدیریت استراتژیک
فرآیند مدیریت راهبردی	۱	کلیات	فرآیند مدیریت استراتژیک	فرآیند مدیریت استراتژیک
قابلیت‌های سازمانی	۲	تحلیل و توسعه قابلیت‌ها	تحلیل منابع، قابلیت‌ها و شایستگی‌ها (محیط درونی)	فرآیند مدیریت استراتژیک
کارت امتیازی متوازن	۳	ارزیابی استراتژی	کنترل استراتژیک	فرآیند مدیریت استراتژیک
کنترل استراتژیک	۳	کنترل استراتژیک	کنترل استراتژیک	فرآیند مدیریت استراتژیک
مدل راهبردی انتخاب و پایداری	۱	مدل‌سازی	نظریه‌پردازی	نظریه‌پردازی مدیریت استراتژیک
مدیریت استراتژیک	۹	مدیریت استراتژیک	مدیریت استراتژیک	فرآیند مدیریت استراتژیک
مدیریت راهبردی پرتفولیو	۱	استراتژی بنگاه مادر	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
مدیریت زنجیره تأمین	۱	استراتژی بنگاه مادر	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
مدیریت مالی راهبردی	۱	استراتژی وظیفه‌ای (مالی)	سطوح استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
موانع اجرای استراتژی	۱	تغییر استراتژیک	اجرای استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
موقعیت استراتژیک	۱	تحلیل PEST	تحلیل محیط استراتژیک	فرآیند مدیریت استراتژیک
نقشه استراتژی	۲	نقشه استراتژی	اجرای استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک
هماهنگی استراتژیک	۲	هماهنگی استراتژیک	اجرای استراتژی	فرآیند مدیریت استراتژیک

جدول (۶) میزان پرتکرار بودن پژوهش‌های مدیریت راهبردی در مجلات را نشان می‌دهد. به‌عنوان مثال، در مجله پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۷۲ موضوع مدیریت استراتژیک شناسایی شد که در مورد تعداد ۳۰ موضوع بیش از یک مقاله وجود دارد. به عبارت دیگر، در برخی از مجلات در زمینه یک حوزه از مدیریت استراتژیک مقالات مروری متعددی وجود دارد، حال آنکه نشریاتی همچون چشم‌انداز مدیریت بازرگانی، اندیشه مدیریت راهبردی، پژوهش‌نامه بازرگانی به تعداد موضوعات، مقاله داشته‌اند.

جدول ۶: میزان تکرار موضوعات مدیریت راهبردی در نشریات

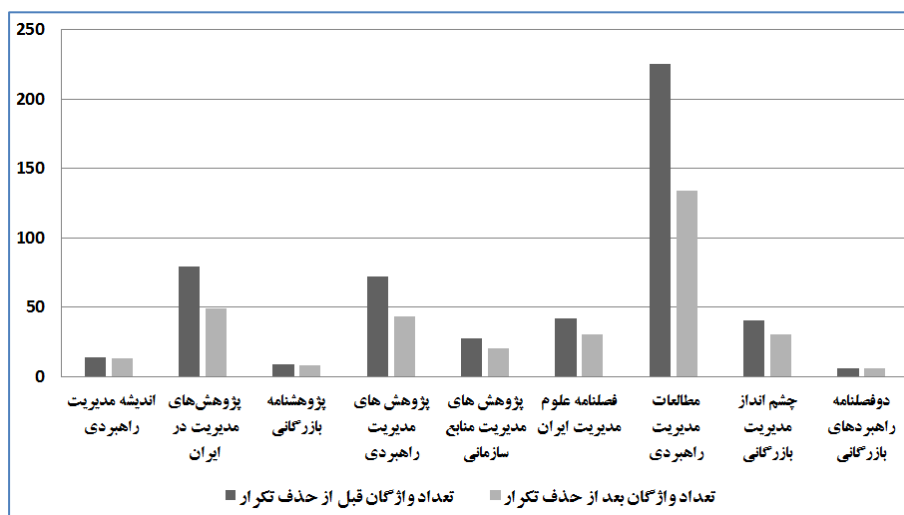
نام نشریه	تعداد واژگان قبل از حذف تکرار	تعداد واژگان بعد از حذف تکرار
اندیشه مدیریت راهبردی	۱۴	۱۳
پژوهش‌های مدیریت در ایران	۷۹	۴۹
پژوهشنامه بازرگانی	۹	۸
پژوهش‌های مدیریت راهبردی	۷۲	۴۲
پژوهش‌های مدیریت منابع سازمانی	۲۷	۲۰
فصلنامه علوم مدیریت ایران	۴۲	۳۰
مطالعات مدیریت راهبردی	۲۲۵	۱۳۴
چشم‌انداز مدیریت بازرگانی	۴۰	۳۰
دوفصلنامه راهبردهای بازرگانی	۶	۶
جمع	۵۱۴	۳۳۳

۳-۴-۲. پراکندگی پژوهش‌های مدیریت راهبردی در نشریات علمی-پژوهشی منتخب

همان‌طور که در جدول (۷) نشان داده می‌شود تعداد ۱۷۵۷ مقاله از نشریات منتخب بررسی شد که ۳۴۳ مقاله آن مرتبط با موضوعات مدیریت راهبردی بودند. بیشترین پوشش موضوعی را نشریه پژوهش‌های مدیریت راهبردی به میزان ۶۸.۹ درصد و بعد از آن، مجله مطالعات راهبردی به میزان ۵۴.۸ درصد داشته و الباقی کمتر از ۱۵ درصد هستند. میانگین پوشش‌دهی موضوعات در کل مجلات به میزان ۲۴.۵ درصد است. آمارها بیانگر این است که نشریات علمی-پژوهشی منتخب صرفاً روی موضوع‌های مدیریت راهبردی متمرکز نیستند و از سایر حوزه‌های مدیریت اقدام به چاپ مقاله می‌کنند. علاوه بر این، نسبت مجلات بین‌المللی تخصصی برای زیر حوزه‌های مدیریت استراتژیک همچون مجله‌های مرتبط با موضوع‌های قابلیت‌های پویا، راهبرد هلدینگ و اجرای استراتژی وجود ندارد و نیازمند تحول جدی در بلوغ تحقیقات مدیریت راهبردی است.

جدول ۷: فهرست نشریات علمی-پژوهشی منتخب و تعداد مقالات مدیریت راهبردی در آنها

نشریات علمی-پژوهشی	تعداد مقالات بررسی شده	تعداد مقالات مرتبط	پوشش موضوعی مدیریت راهبردی
اندیشه مدیریت راهبردی	۸۸ مقاله	۱۲ مقاله	۱۳.۶ درصد
پژوهش‌های مدیریت در ایران	۴۳۱ مقاله	۴۷ مقاله	۱۰.۹ درصد
پژوهشنامه بازرگانی	۲۸۰ مقاله	۹ مقاله	۳.۲ درصد
پژوهش‌های مدیریت راهبردی	۷۴ مقاله	۵۱ مقاله	۶۸.۹ درصد
پژوهش‌های مدیریت منابع سازمانی	۲۰۴ مقاله	۲۳ مقاله	۱۱.۳ درصد
فصلنامه علوم مدیریت ایران	۲۲۵ مقاله	۳۳ مقاله	۱۴.۷ درصد
مطالعات مدیریت راهبردی	۲۵۹ مقاله	۱۴۲ مقاله	۵۴.۸ درصد
چشم انداز مدیریت بازرگانی	۱۵۳ مقاله	۲۲ مقاله	۱۴.۴ درصد
دوفصلنامه راهبردهای بازرگانی	۴۳ مقاله	۵ مقاله	۱۱.۶ درصد
جمع	۱۷۵۷	۳۴۳	۲۴.۵ درصد

نمودار ۲: نسبت تعداد مقالات منتخب به کل مقالات بررسی شده

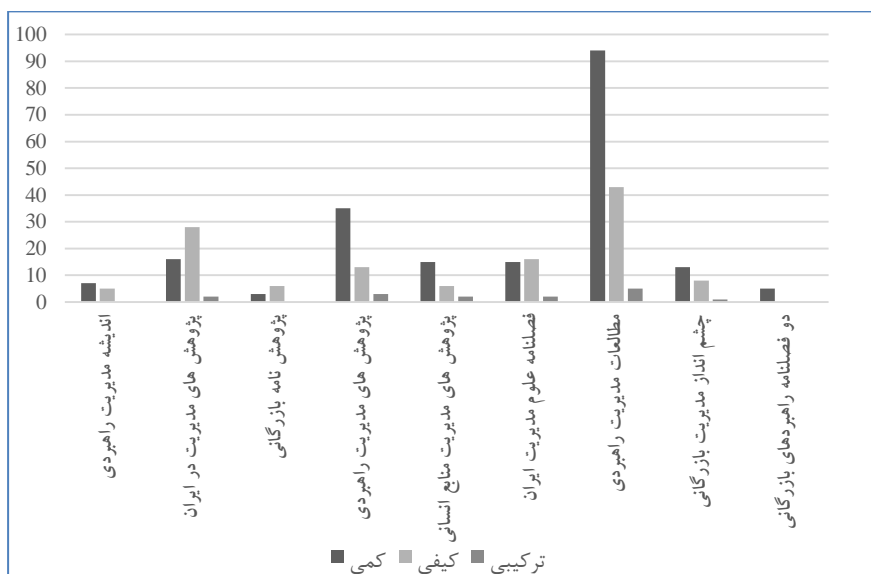
۳-۴-۳. روش‌های پژوهشی مورد استفاده در پژوهش‌های مدیریت راهبردی

امروزه کاربرد روش‌های مختلف تحقیق در مدیریت راهبردی، نسبت به گذشته افزایش داشته است؛ در این بخش بر اساس سه رویکرد کمی، کیفی و ترکیبی (آمیخته) وضعیت روش‌شناسی‌های مجلات بررسی می‌شود؛ همان‌طور که جدول (۸) و نمودار (۳) نشان می‌دهد در سه مجله پژوهشنامه بازرگانی، پژوهش‌های مدیریت در ایران و فصلنامه علوم مدیریت ایران روش تحقیق کیفی غالب است. در نشریه اندیشه مدیریت راهبردی، پژوهش‌نامه بازرگانی و دوفصلنامه راهبردهای بازرگانی هیچ‌گونه پژوهش ترکیبی در زمینه مدیریت راهبردی دیده نمی‌شود. در مجلات پژوهش‌های مدیریت راهبردی، مطالعات مدیریت راهبردی، پژوهش‌های مدیریت منابع سازمانی، چشم‌انداز مدیریت بازرگانی و اندیشه مدیریت راهبردی رویکرد کمی غالب است.

جدول ۸: روش تحقیق مورد استفاده در پژوهش‌های مدیریت استراتژیک در مجلات منتخب

روش ترکیبی		روش کیفی		روش کمی		نشریات علمی - پژوهشی
درصد	مقاله	درصد	مقاله	درصد	مقاله	
۰	۰	۴۱.۷	۵	۵۸.۳	۷	اندیشه مدیریت راهبردی
۴.۳	۲	۶۰.۹	۲۸	۳۴.۸	۱۶	پژوهش‌های مدیریت در ایران
۰	۰	۶۶.۶	۶	۳۳.۳	۳	پژوهشنامه بازرگانی
۶	۳	۲۵.۴	۱۳	۶۸.۶	۳۵	پژوهش‌های مدیریت راهبردی

روش ترکیبی		روش کیفی		روش کمی		نشریات علمی - پژوهشی
مقاله	درصد	مقاله	درصد	مقاله	درصد	
۲	۲۶	۶	۲۶	۱۵	۶۵.۲	پژوهش‌های مدیریت منابع سازمانی
۲	۴۸.۵	۱۶	۴۸.۵	۱۵	۴۵.۵	فصلنامه علوم مدیریت ایران
۵	۳۰.۲	۴۳	۳۰.۲	۹۴	۶۶.۲	مطالعات مدیریت راهبردی
۱	۳۶.۳	۸	۳۶.۳	۱۳	۵۹	چشم انداز مدیریت بازرگانی
۰	۰	۰	۰	۵	۱۰۰	دوفصلنامه راهبردهای بازرگانی
۱۵	۳۶.۴	۱۲۵	۳۶.۴	۲۰۳	۵۹.۲	جمع

نمودار ۳: رویکردهای روش‌شناسی پژوهش در مجلات منتخب

۳-۴-۴. شناسایی خلأهای پژوهش‌های مدیریت راهبردی در ایران

بر اساس مطالعات انجام‌شده، پژوهش‌های مدیریت راهبردی در یازده حوزه زیر طبقه‌بندی شده‌اند. (بنی اسد، ۱۳۹۰، ۵۵۵-۵۰۸). این طبقه‌بندی، به منظور مقایسه نتایج این مقاله با طبقه‌بندی پژوهش‌های مدیریت راهبردی مورد استفاده قرار می‌گیرد این حوزه‌ها عبارت است از:

۱. حوزه تحلیل فرایند مدیریت استراتژیک: که تحلیل محیط استراتژیک، تحلیل منابع، قابلیت‌ها و شایستگی‌ها (تحلیل درونی)، تحلیل مقصد سازمان (چشم‌انداز استراتژیک و بیانیه مأموریت)، سطوح استراتژی (استراتژی‌های بین‌المللی، ارزیابی و انتخاب استراتژی، استراتژی

بنگاه مادر، استراتژی‌های وظیفه‌ای)، اجرای استراتژی و کنترل استراتژیک را در برمی‌گیرد. مفاهیمی همچون مسائل استراتژیک، تفکر استراتژیک، تصمیم‌گیری استراتژیک و کلیات و تاریخچه نیز ذیل این حوزه قرار می‌گیرد.

۲. نظریه‌های مدیریت استراتژیک؛ که در آن نظریه مبتنی بر محیط (بازار)، نظریه مبتنی بر منابع، نظریه راهبردهای نوظهور، نظریه قابلیت‌های پویا، شبکه ارزش و هم‌رقابتی^۱، چرخه رقابت و رقابت شدید، مدل دلتا، خطرپذیری درونی بنگاه، بینش راهبردی، اوراق اختیار معامله راهبردی، اکولوژی جمعیت و سازمان، نظریه هزینه مبادلات، نظریه حاکمیت سازمانی، نظریه نمایندگی، نظریه مبتنی بر دانش، شایستگی‌های محوری سازمان، نظریه پیچیدگی، نظریه مبتنی بر شایستگی بنگاه، راهبرد به‌عنوان عمل^۲، نظریه ذینفعان، نظریه آشوب، نظریه وضع، نظریه یادگیری سازمانی و سازمان یادگیرنده بررسی می‌شود؛

۳. مکاتب استراتژی؛ که در آن انواع نوع‌شناسی‌ها و مکاتب تجویزی همچون، مکتب طراحی، مکتب برنامه‌ریزی، مکتب موقعیت‌یابی و مکاتب توصیف همچون مکتب کارآفرینی، مکتب شناختی، مکتب یادگیری، مکتب قدرت، مکتب فرهنگی مکتب محیطی و مکاتب تلفیقی همچون مکتب پیکره‌بندی بررسی می‌شود؛

۴. مبانی اقتصادی استراتژی؛ که در آن نظریه بنگاه و نظریه بازار بررسی می‌شود؛

۵. مبانی رفتاری استراتژی؛ که در آن کاربرد روان‌شناسی شناخت و اجتماعی در مدیریت استراتژیک بررسی می‌شود؛

۶. مبانی کمی استراتژی؛ که تحقیق در عملیات استراتژیک، نظریه‌های تصمیم‌گیری، فنون آماری و فنون تحلیلی علم مدیریت بررسی می‌شوند.

۷. مبانی فلسفی مدیریت استراتژیک؛ که در آن مبانی انسان‌شناسی مدیریت راهبردی، مبانی شناخت‌شناسی مدیریت راهبردی، مبانی هستی‌شناسی مدیریت راهبردی و مبانی اخلاقی مدیریت راهبردی مدنظر است.

1. Coopetition
2. Strategy as Practice

۸. روش‌شناسی؛ که در آن اول، روش‌شناسی پژوهش کمی و استراتژی‌های آن همچون پیمایشی، آزمایش و همبستگی بررسی می‌شود. دوم، روش‌شناسی پژوهش کیفی و استراتژی‌های آن همچون پدیدارشناسی، نظریه داده‌بنیاد، مطالعه موردی، روایت و قوم‌نگاری بررسی می‌شود و سرانجام روش‌شناسی آمیخته که انواع استراتژی‌های ترکیبی روش‌های کمی و کیفی همچون آشیانه‌ای، تبیینی، اقدام پژوهی و غیره بررسی می‌شود.

۹. مطالعات میان‌رشته‌ای با سایر علوم؛ همچون مطالعات راهبردی با فیزیک (برنامه‌ریزی کوانتومی)، مطالعات با ریاضیات، مطالعات مذهبی و سایر حوزه‌های علوم بررسی می‌شود.
۱۰. نظریه پردازی در مدیریت استراتژیک؛ که در آن به روش‌شناسی نظریه پردازی پرداخته می‌شود.

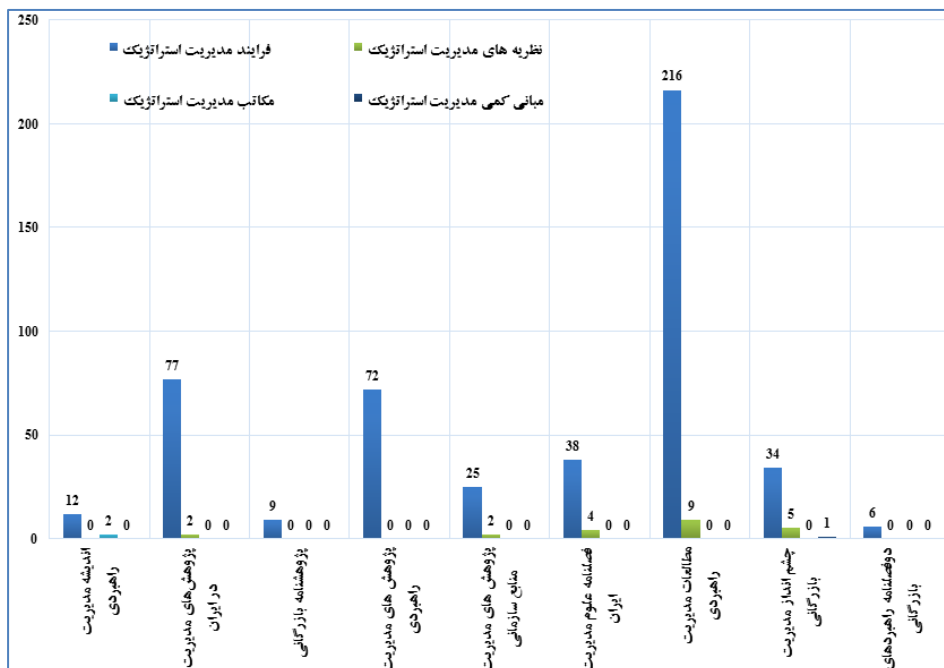
۱۱. مدیریت راهبردی اسلامی.

در جدول (۹) موضوعات احصا شده از مجلات منتخب به هریک از طبقه بندی‌های فوق (به جز روش‌شناسی که قبلاً بررسی شده است) عرضه شده و وضعیت پراکندگی و فراوانی پژوهش‌های مدیریت راهبردی مشخص شده است. همان‌طور که جدول (۹) و نمودار (۴) نشان می‌دهد بیش از ۹۵ درصد از پژوهش‌ها در زمینه فرآیند مدیریت راهبردی انجام شده است و سهم سایر حوزه‌ها کمتر از ۵ درصد است؛ به طور مثال، حوزه‌هایی از جمله مبانی رفتاری، مبانی اقتصادی و مبانی فلسفی مدیریت استراتژیک در هیچ کدام از نشریات دارای مقاله نیستند همچنین حوزه‌های مطالعات میان‌رشته‌ای، نظریه پردازی و همچنین مدیریت استراتژیک اسلامی نیز همین گونه‌اند. این مهم بیانگر این است که مفاهیم نظری و مبانی کمتر مورد توجه پژوهشگران بوده است.

جدول ۹: پراکندگی مطالعات و پژوهش‌های مدیریت راهبردی در نشریات منتخب

ردیف	حوزه‌های مدیریت استراتژیک	اندیشه مدیریت راهبردی	در ایران	پژوهش‌های مدیریت بازرگانی	پژوهشنامه مدیریت راهبردی	پژوهش‌های منابع سازمانی	پژوهش‌های مدیریت علوم مدیریت ایران	فصلنامه راهبردی	مطالعات مدیریت	مدیریت بازرگانی چشم انداز	راهبردهای بازرگانی	دوفصلنامه	جمع
۱	فرایند مدیریت استراتژیک	۱۲	۷۷	۹	۷۲	۲۵	۳۸	۲۱۶	۳۴	۶	۴۸۹		
۲	نظریه‌های مدیریت استراتژیک	۰	۲	۰	۰	۲	۴	۹	۵	۰	۲۲		
۳	مکاتب مدیریت استراتژیک	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲		
۴	مبانی کمی مدیریت استراتژیک	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۱		
	جمع	۱۴	۷۹	۹	۷۲	۲۷	۴۲	۲۲۵	۴۰	۶	۵۱۴		

در نمودار (۴) که برگرفته از جدول (۹) است، بیانگر پراکندگی پژوهش‌های انجام شده در حوزه مدیریت راهبردی در نشریات منتخب است که حوزه‌های مورد بررسی را نسبت به هر نشریه را به‌طور واضح بیان می‌کند، که حوزه فرایند مدیریت استراتژیک دارای بیشترین مقاله در تمام نشریات منتخب است.

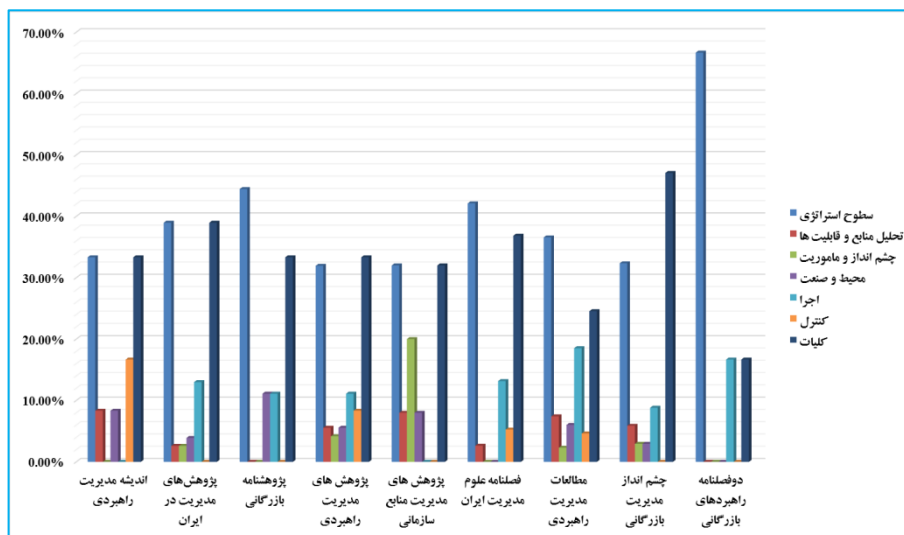
نمودار ۴: پراکندگی مطالعات و پژوهش‌های مدیریت راهبردی در نشریات منتخب بر اساس طبقه‌بندی ارائه‌شده

با توجه به اینکه عمده مقالات منتشر شده در مجلات منتخب در طبقه‌بندی فرآیند انجام شده‌اند، جدول (۱۰) وضعیت فراوانی این پژوهش‌ها را در هر یک از اجزای فرآیند نشان می‌دهد:

جدول ۱۰: پراکندگی مطالعات و پژوهش‌های مدیریت راهبردی در اجزای فرآیند

جمع	دوفصلنامه راهبردهای بازرگانی	چشم انداز مدیریت بازرگانی	مطالعات مدیریت راهبردی	فصلنامه علوم مدیریت ایران	پژوهش‌های مدیریت منابع سازمانی	پژوهش‌های مدیریت راهبردی	پژوهشنامه بازرگانی	پژوهش‌های مدیریت در ایران	اندیشه مدیریت راهبردی	مجلات	
										تعداد	سطح استراتژی
۱۷۹	۴	۱۱	۷۹	۱۶	۸	۲۳	۴	۳۰	۴	تعداد	سطح استراتژی
—	۶۶.۶۷	۳۲.۳۵	۳۶.۵۷	۴۲.۱۱	۴۲	۳۱.۹۴	۴۴.۴۴	۳۸.۹۶	۳۳.۳۳	درصد	
۲۸	۰	۲	۱۶	۱	۲	۴	۰	۲	۱	تعداد	تحلیل منابع و قابلیت‌ها
—	۰	۵.۸۸	۷.۴۱	۲.۶۳	۸	۵.۵۶	۰	۲.۶	۸.۳۳	درصد	
۱۶	۰	۱	۵	۰	۵	۳	۰	۲	۰	تعداد	چشم انداز و ماموریت
—	۰	۲.۹۴	۲.۳۱	۰	۲۰	۴.۱۷	۰	۲.۶	۰	درصد	
۲۵	۰	۱	۱۳	۰	۲	۴	۱	۳	۱	تعداد	محیط و صنعت
—	۰	۲.۹۴	۶.۰۲	۰	۸	۵.۵۶	۱۱.۱۱	۳.۹	۸.۳۳	درصد	
۶۸	۱	۳	۴۰	۵	۰	۸	۱	۱۰	۰	تعداد	اجرا
—	۱۶.۶۷	۸.۸۲	۱۸.۵۲	۱۳.۱۶	۰	۱۱.۱۱	۱۱.۱۱	۱۲.۹۹	۰	درصد	
۲۰	۰	۰	۱۰	۲	۰	۶	۰	۰	۲	تعداد	کنترل
—	۰	۰	۴.۶۳	۵.۲۶	۰	۸.۳۳	۰	۰	۱۶.۶۷	درصد	
۱۵۳	۱	۱۶	۵۳	۱۴	۸	۲۴	۳	۳۰	۴	تعداد	کلیات
—	۱۶.۶۷	۴۷.۰۶	۲۴.۵۴	۳۶.۸۴	۳۲	۳۳.۳۳	۳۳.۳۳	۳۸.۹۶	۳۳.۳۳	درصد	

نمودار (۵) نیز که بر اساس جدول (۱۰) به دست آمده است، نشانگر پراکندگی مطالعات و پژوهش‌های مدیریت استراتژیک بر اساس اجزای فرآیند در نشریات منتخب است. سطوح استراتژی و کلیات، بیشترین درصدها را در هر نشریه به خود اختصاص داده‌اند.

نمودار ۵: پراکندگی مطالعات و پژوهش‌های مدیریت راهبردی در نشریات منتخب بر اساس اجزای فرآیند

۴. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

با توجه به این که چند دهه از مطالعات مدیریت راهبردی در کشور می‌گذرد، ضرورت داشت که دانش موجود این حوزه در کشور از طریق تحلیل نظام‌مند ادبیات بررسی شده و میزان توجه به حوزه‌های میان‌رشته‌ای تحلیل گردد. در سطح بین‌المللی در حوزه‌های مختلف علوم به این مهم توجه شده و خلأهای پژوهشی مطالعات احصا شده‌اند، بر اساس مشکلات موجود، مسئله این پژوهش این است که دانش مطالعات مدیریت استراتژیک به‌ویژه در مجلات علمی - پژوهشی داخلی تحلیل نظام‌مند نشده و خلأهای مطالعات مدیریت راهبردی احصا نشده است؛ بنابراین این مقاله با ۴ هدف و متعاقب آن ۴ سؤال پیگیری شد؛ شناسایی موضوع‌های مدیریت استراتژیک در نشریات منتخب، احصای موضوع‌های مرتبط با مدیریت استراتژیک و تحلیل پراکندگی‌ها، شناسایی روش‌های پژوهش مورد استفاده در مدیریت استراتژیک و سرانجام شناسایی خلأهای پژوهش‌های مدیریت استراتژیک در ایران.

به منظور دستیابی به اهداف، این مقاله با استفاده از تحلیل نظام‌مند داده‌های ثانویه و با استراتژی نگاشت سیستماتیک، تعداد ۱۷۵۷ مقاله از ۹ نشریه منتخب را بررسی کرد که از بین این مقالات سرانجام ۳۴۳ مقاله مرتبط با مدیریت استراتژیک بودند که پس از تحلیل و حذف

تکرارها، ۳۳۳ موضوع مرتبط با مدیریت استراتژیک شناسایی شد. بر اساس یافته‌ها سه دسته پیشنهاد سیاستی (برای وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و نهادهای سیاست‌گذار در این حوزه)، پیشنهاد راهبردی (برای نشریات و دانشگاه‌ها و سازمان‌های مرتبط) و پیشنهاد کاربردی و پژوهشی برای محققان ارائه می‌شود:

۴-۱. پیشنهادهای سیاستی برای وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و نهادهای سیاست‌گذار

- بر اساس مطالعات، تنوع پژوهش‌های مدیریت در مجلات بالاست و تمرکز روی یک حوزه محوری کم است در حالی که در سطح بین‌المللی علاوه بر تمرکز روی یک حوزه محوری (همچون مدیریت استراتژیک) زیر شاخه‌های آن نیز دارای مجله هستند (مثلاً برنامه‌ریزی بلندمدت، قابلیت‌های پویا)؛ بنابراین ضرورت دارد که سیاست‌های هدایتی، حمایتی و تسریعی در این زمینه به منظور جنبه تخصصی شدن نشریات مدنظر قرار گیرد؛
- یکی از حوزه‌هایی که به رشد و بالندگی تحقیقات در سطح بین‌المللی کمک کرده است طراحی روش‌شناسی‌های نوین در حوزه علوم اجتماعی و کاربرد آن در مدیریت و مدیریت استراتژیک است لذا ضروری است که روی این مهم در کشور توجه جدی شده تا بتوان در حوزه مدیریت استراتژیک اسلامی و نظریه‌پردازی پژوهش‌هایی انجام داد؛
- برای مدیریت استراتژیک همچون طبقه‌بندی ادبیات تخصصی اقتصاد^۱ طراحی و مجلات و مقالات بر اساس آن طبقه‌بندی شود.

۴-۲. پیشنهادات راهبردی برای نشریات و سازمان‌های مرتبط (انجمن‌ها)

- عمده نشریات علمی-پژوهشی کشور متعلق به دانشگاه‌ها، انجمن‌ها و نهادهای دولتی و در مواردی بخش خصوصی هستند. همان‌طور که نتایج نشان داد پوشش موضوعی در ۹ نشریه منتخب که برخی از آنها صرفاً رسالت فعالیت در حوزه مدیریت راهبردی را دارند کمتر

۱. نظام طبقه‌بندی JEL از سوی نشریه Journal of Economic Literature (JEL) توسعه داده شده و در حوزه اقتصاد به کار گرفته شده است. این نظام طبقه‌بندی، یک روش استاندارد برای طبقه‌بندی ادبیات دانشگاهی و تخصصی در زمینه اقتصاد است. این سیستم برای طبقه‌بندی مقالات، رساله‌ها، کتاب‌ها، ارزیابی و نقد کتاب‌ها، و مقالات داورى نشده از سوی خیلی از نشریات استفاده می‌شود. برای مطالعه بیشتر و مشاهده طبقه‌بندی به آدرس <https://www.aeaweb.org/jel/guide/jel.php> مراجعه شود.

از ۲۵ درصد است و این به این معناست که نشریات داخلی، مقالات متنوع بازاریابی، رفتار سازمانی، دولتی و سایر حوزه‌ها را در یک شماره یا نشریه به چاپ می‌رسانند و از رسالت اصلی خود فاصله می‌گیرند؛ لذا ضروری است که تمرکز بیشتری روی موضوع نشریه داشته باشند. در این پژوهش نشریه پژوهش‌های مدیریت راهبردی و مطالعات مدیریت راهبردی تمرکز قابل‌پذیرشی روی حوزه مدیریت استراتژیک داشته‌اند؛

- موضوع‌بندی‌ها و طبقه‌بندی‌ها در وب‌سایت‌های نشریات با دقت بیشتری صورت گیرد.
- برخی از نشریات تعداد کمتری از مقالات خود را به طبقه‌بندی ذکر شده در زمینه مدیریت استراتژیک - مانند نشریه پژوهش‌های مدیریت در ایران - قرار داده‌اند و این به این معناست که با مرور مقالات بر اساس طبقه‌بندی برخی از مقالات دیده نخواهند شد؛
- از طریق ترجمه کامل نشریه به زبان انگلیسی و عربی برد بین‌المللی آن را افزایش دهند؛
- همان‌طور که مشاهده شد بیش از ۹۵ درصد از پژوهش‌های مدیریت استراتژیک ذیل فرایند مدیریت استراتژیک بوده و بعد از آن نظریه‌هاست. در زمینه مکاتب مدیریت استراتژیک، مبانی کمی مدیریت استراتژیک، مبانی فلسفی مدیریت استراتژیک، مبانی اقتصادی مدیریت استراتژیک، مطالعات میان‌رشته‌ای با سایر علوم، نظریه‌پردازی و مدیریت استراتژیک اسلامی، پژوهش‌ها قریب به صفر است، لذا ضرورت دارد که نشریات علمی - پژوهشی مدیریت استراتژیک در یک برنامه زمان‌بندی شده فراخوان‌ها و ویژه‌نامه‌هایی را در نظر بگیرند تا خلأ پژوهش‌های مدیریت راهبردی کاهش یابد؛

۳-۴. پیشنهاد‌های کاربردی و پژوهشی برای محققان و استادان

- تدریس و پژوهش در مقطع دکتری عمیق‌تر و در حوزه‌های نظری مدیریت استراتژیک بیشتر متمرکز شود تا پایه‌های مطالعاتی مدیریت استراتژیک بیشتر تقویت شود و سرانجام خروجی‌ها ناظر به مسائل استراتژیک کشور بوده و در مواردی که خلأ پژوهشی وجود دارد پژوهش‌ها بیشتر متمرکز شوند؛
- به مفاهیم بومی و ارزشی مدیریت استراتژیک اهمیت جدی داده شود، در مجلات منتخب مقاله‌ای با موضوع‌های قرآنی و اسلامی بسیار کم است؛

- نقشه‌های مطالعاتی مدیریت استراتژیک احصا شود؛
- دانشجویان تشویق شوند تا مقالات تخصصی نشریات خارجی را بیشتر مطالعه کنند و متناسب با مرزهای نوین مدیریت راهبردی مقالاتی را تألیف کنند.

۴-۴. جمع‌بندی یافته‌ها در مورد نشریه پژوهش‌های مدیریت راهبردی

بر اساس مطالعات انجام شده مشخص گردید که پوشش موضوعی این نشریه ۶۸.۹ درصد است که تعداد ۷۲ موضوع - واژه در زمان مشخص بررسی شد که پس از حذف تکرار به ۴۲ موضوع رسید. ۶۸.۲ درصد پژوهش‌های این نشریه بر اساس رویکرد کمی، ۲۵.۶ درصد بر اساس رویکرد کیفی و ۵ درصد بر اساس پژوهش ترکیبی است که ضرورت دارد توجه به پژوهش‌های کیفی و ترکیبی در این نشریه تقویت شود. از ۷۲ موضوع بررسی شده تقریباً تمامی آن‌ها در فرآیند مدیریت استراتژیک قرار داشته‌اند که ضرورت دارد این نشریه تمرکز را روی سایر طبقه‌بندی‌های مدیریت استراتژیک قرار دهد.

منابع

- احمدی، فخرالدین، شفیع زاده، حمید، موسوی، سودابه سادات (۱۳۹۳). بررسی میزان تحقق برنامه‌های تحول در نظام اداری با تأکید بر شاخص مدیریت راهبردی. پژوهش‌های مدیریت راهبرد ۲۰ (۵۴)، ۱۱۷-۱۳۴.
- اسد امرجی، الهام، نعمتی، حسنعلی، محمدیان، ایوب (۱۳۹۵). نگاهت سیستماتیک روش شناسی تحقیقات در حوزه تجارت الکترونیک. فصلنامه علمی-پژوهشی مدیریت فناوری اطلاعات، ۸ (۳)، ۴۳۵-۴۵۵.
- اعرابی، فاطمه السادات، فرهنگی، علی اکبر، سیدجوادین، سیدرضا (۱۳۹۶). الگوی تعاملی استراتژی‌های ارتباطات سازمانی و استراتژی‌های منابع انسانی با عملکرد (مورد مطالعه. واحدهای پژوهشی دارای مجوز از وزارت علوم و تحقیقات و فناوری)، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۳ (۶۴)، ۷۳-۹۷.
- اکبری، محمدرضا، حسنی، محسن، بهرامی، حمیدرضا (۱۳۹۴). مطالعه رابطه بین مالکیت مدیریت استراتژیک و محافظه کاری حسابداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۱ (۵۷)، ۱۰۱-۱۱۶.
- امینی، محمدتقی، سیادت، سعیده، پیرعلی، علیرضا (۱۳۹۵). پیاده سازی مدل کنترل استراتژیک هاریسون در صنعت خرده فروشی (مورد مطالعه. فروشگاه‌های بزرگ مواد غذایی و مصرفی شهر شیراز)، پژوهش‌های مدیریت راهبردی ۲۲ (۶۳)، ۶۳-۸۳.
- امینی خیابانی، غلامرضا، حمدی، کریم (۱۳۹۵). نقش پویایی‌های برند در موقعیت استراتژیک کسب و کار بین‌المللی (مطالعه موردی. صنایع دستی داستو)، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۲ (۶۱)، ۱۱۵-۱۳۱.
- بازرگانی، حسین، فتحی، محمدرضا (۱۳۹۶). طراحی نقشه استراتژی با استفاده از مفهوم خانه استراتژی و کپراس فازی در یک شرکت دانش بنیان، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۳ (۶۵)، ۱۰۳-۱۲۹.
- باقریان کاسگری، باقر، سیفی، اکبر، پاشازادگان، عاطفه (۱۳۹۵). سنجش میزان بهره‌مندی کارکنان شرکت ارتباطات زیرساخت از هوشمندی سازمانی، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۲ (۶۰)، ۱۴۱-۱۵۸.

پژوهش‌های مدیریت راهبردی، سال بیست و چهارم، شماره ۷۱، زمستان ۱۳۹۷

باقریان فر، مصطفی، جوادی پور، محمد، دهقانی، مرضیه (۱۳۹۴). تبیین موقعیت راهبردی آموزش معلمان استان کهگیلویه و بویراحمد با استفاده از تحلیل SWOT، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۱ (۵۹)، ۶۳-۸۸

برزین پور، فرناز، مؤذنی، حانیه، پیشوایی، میر سامان (۱۳۹۴). ارائه مدل تحلیل پوششی داده‌ها جهت انتخاب تأمین کنندگان با در نظر گرفتن معیارهای پایداری (مطالعه موردی: صنعت سنگ)، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۱ (۵۹)، ۸۹-۱۱۵.

بنی‌اسد، رضا (۱۳۹۰). مدیریت راهبردی با تأکید بر جهاد اقتصادی، تهران، انتشارات دانشگاه امام صادق علیه‌السلام و دانشگاه عالی دفاع ملی.

تختائی شهبی، مریم، محمدی پور، رحمت اله، همت فر، محمود (۱۳۹۶). مدیریت راهبردی مالی با شناسایی فاکتورهای لازم جهت استقرار نظام بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد در دانشگاه آزاد اسلامی کشور، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۳ (۶۴)، ۱۳۴-۱۵۲.

ثریایی، علی، رادمرد، مونا، رادمرد، مهدیه (۱۳۹۳). بررسی وضعیت استراتژی اقیانوس آبی در فضای تجاری، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۰ (۵۵)، ۳۵-۵۴.

جاویدی کرمانی نژاد، مهري، امینی، محمدتقی (۱۳۹۵). طراحی و توسعه الگوی تعاملی تغییرات محیطی با کنترل استراتژیک بر اساس مدل کنترل استراتژیک لورانژ، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۲ (۶۳)، ۱۳۳-۱۵۸.

جوادی پور، محمد، دهقانی، مرضیه، باقریان فر، مصطفی (۱۳۹۴). آموزش معلمان در استان کهگیلویه و بویر احمد و تدوین استراتژی‌های و برنامه‌های آینده، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۱ (۵۷)، ۳۱-۹.

حاجی پور، بهمن، طیبی ابوالحسنی، سیدامیرحسین، عزیزیان کلخوران، زهرا (۱۳۹۵). تحلیل محتوای حوزه مدیریت راهبردی (مطالعه موردی: فصلنامه مطالعات مدیریت راهبردی). پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۲ (۶۲)، ۱۳-۴۷.

حاجی حسینی، عفت، آفاجانی، طهمورث، شوقی، بهزاد (۱۳۹۵). تأثیر تفکر استراتژیک بر ظرفیت تغییر سازمانی، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۲ (۶۲)، ۴۹-۸۰.

حائریان اردکان، علی، کوشا، حمیدرضا، میرسعیدی، فاطمه (۱۳۹۵). به‌کارگیری و مقایسه روش‌های وزن‌دهی ساده، تحلیل سلسله مراتبی فازی و ماشین بردار پشتیبان در شناسایی عوامل داخلی و خارجی در تحلیل سوات، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۲ (۶۰)، ۳۷-۶۲.

- حسینی، رفیق، نعمتی، فرشاد (۱۳۹۴). رابطه ساده و چندگانه بین برنامه‌های مدیریت منابع انسانی استراتژیک و توانمندسازی کارکنان، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۱ (۵۷)، ۳۳-۵۶.
- حسین پور، داوود، قربانی پاچی، عقیل (۱۳۹۶)، تأثیر راهبردهای توسعه منابع انسانی بر اثربخشی سازمانی با نقش میانجی اعتماد متقابل و رضایت شغلی کارکنان در سازمان ورزش و جوانان استان مازندران، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۳ (۶۵)، ۴۵-۷۵.
- حقیقی، محمد، هزاهه حصار مسکن، بابک، اشکانی، مهدی، عباسی، امیرحسین (۱۳۹۶). تدوین استراتژی‌های بازاریابی بر اساس ارزش دوره عمر و ارجاع مشتری (مورد مطالعه. صنعت خدمات اینترنت پرسرعت)، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۳ (۶۴)، ۹-۲۵.
- حمیدی زاده، محمدرضا، سلطانی، ایرج، قلی‌زاده، مریم (۱۳۹۶). طراحی و تبیین شاخص‌های الگوی برتری در سرآمدی مدیریت دانش استراتژیک، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۳ (۶۴)، ۴۹-۷۲.
- خلیلی شورینی، سهراب، محضری، مهدی (۱۳۹۳). شناخت موانع اجرای برنامه‌های استراتژیک و اولویت‌بندی آن‌ها. پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۰ (۵۶)، ۱۱۱-۱۳۲.
- دانایی، ابوالفضل (۱۳۹۳)، ارائه مدلی برای انتخاب استراتژی‌های دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان با استفاده از تکنیک دیماتل فازی، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۰ (۵۴)، ۱۳۵-۱۵۹.
- دانش فرد، کرم اله (۱۳۹۵). تحلیل عوامل مؤثر بر راهبرد استقرار شرکت‌های دانش بنیان و ارائه الگوی مناسب، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۲ (۶۱)، ۲۹-۵۳.
- دهدشتی شاهرخ، زهره، مظلومی، نادر، تقی فرد، محمد تقی، بیابانی، حسن (۱۳۹۵). مدل جهت‌گیری‌های استراتژیک شرکت و تأثیر آن بر عملکرد با نقش تعدیل‌کننده متغیرهای محیطی (مورد مطالعه. صنعت مواد غذایی ایران)، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۲ (۶۱)، ۵۵-۷۶.
- دهدشتی شاهرخ، زهره، بیابانی، حسن (۱۳۹۳). مدل جهت‌گیری استراتژیک شرکت با استفاده از تکنیک دلفی، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۰ (۵۴)، ۹-۳۵.
- راهنورد، بابک، محمدخانی، کامران، فرهنگی، علی اکبر، محمد داوودی، امیرحسین (۱۳۹۵). تبیین مدل راهبردی برای مدیریت فرآیند پذیرش، انتقال و اشاعه فناوری‌های نوین رسانه‌ای از دیدگاه مخاطبان ایرانی، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۲ (۶۰)، ۸۷-۱۱۳.

پژوهش‌های مدیریت راهبردی، سال بیست و چهارم، شماره ۷۱، زمستان ۱۳۹۷

رحیم نیا، فریبرز، پویا، علیرضا، الهامی، سولماز (۱۳۹۴). تأثیر رهبری نوآورانه و اشتراک دانش بر عملکرد سازمان به واسطه هماهنگی استراتژیک (مورد مطالعه. شرکت‌های تابعه و زیرمجموعه توانیر)، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۱ (۵۹)، ۱۱۷-۱۳۹.

رحیمی، ابراهیم، جوانمرد، حبیب اله، نیلی پورطباطبایی، سید اکبر (۱۳۹۵). طراحی الگویی راهبردی برای مدیریت بحران در صنعت پتروشیمی، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۲ (۶۱)، ۹۹-۱۱۴.
رسولیان، محسن (۱۳۹۵). راهبردهای تأمین مالی در طرح بیمه سلامت در ایران، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۲ (۶۲)، ۱۳۵-۱۵۲.

رضائی منش، بهروز، فریور، فروه (۱۳۹۳). سنجش اثربخشی برنامه‌ریزی استراتژیک برایسون بوسیله هوشین کانری، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۰ (۵۴)، ۳۷-۶۲.

روشندل اربطانی، طاهر، ذوالفقارزاده، محمد مهدی، بلالی، مجید (۱۳۹۳). روندهای محیطی مؤثر بر آینده رسانه ملی در چشم‌انداز بیست ساله کشور، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۰ (۵۴)، ۶۳-۹۹.

روشندل اربطانی، طاهر، شیروانی ناغانی، مسلم (۱۳۹۳). شناسایی الگویی راهبردی برای آینده کوتاه‌مدت منابع انسانی (شرکت‌های ثبت‌شده در بورس اوراق بهادار تهران)، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۰ (۵۵)، ۸۳-۱۰۴.

صالحی، کیوان، مرادی پردنجانی، حجت اله (۱۳۹۴). نقش آموزش‌های دانشگاهی در توسعه قابلیت‌ها و فعالیت‌های کارآفرینی دانشجویان، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۱ (۵۷)، ۵۷-۸۱.

صباغیان، علی، ابراهیمی، عبدالحمید، فرهنگی، علی اکبر (۱۳۹۳). طراحی مدل استراتژیک آمیخته با بازاریابی در صنعت سینمای ایران، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۰ (۵۵)، ۵۵-۸۲.

طالاری، محمد، خداداد حسینی، سید حمید، کردنائیچ، اسداله، آذر، عادل (۱۳۹۶). مدیریت راهبردی پرتفولیوی کسب‌وکارها شکل‌گیری دوسوتوانی در سطح شرکت‌های هلدینگ، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۳ (۶۵)، ۱۳-۴۳.

طهمورث، آقاجانی، رضازاده، آرش، شوقی، بهزاد (۱۳۹۳). بررسی تأثیر اتحاد استراتژیک بر عملکرد سازمانی مورد مطالعه. اتحاد بین نورد آلومنیوم اراک و آلومنیوم پارس، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۰ (۵۵)، ۹-۳۴.

- عطافر، علی، رضایی دولت آبادی، حسین، مهدیه نجف آبادی، نرگس (۱۳۹۳). سنجش اثربخش فرآیند مدیریت راهبردی شرکت فولاد مبارکه اصفهان و تأثیر آن بر پاسخگویی سازمان به تغییرات محیطی، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۰ (۵۵)، ۱۳۳-۱۵۶.
- فاضلی فارسانی، مهین، ذیگلری، فاطمه، اسدی، شهرام (۱۳۹۴). بررسی عملکرد تأمین کنندگان کالا و پیمانکاران زنجیره تأمین شرکت گاز استان چهارمحال و بختیاری با استفاده از روش تحلیل پوششی داده‌ها، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۱ (۵۸)، ۱۰۱-۱۱۶.
- فتحی، محمد رضا، ملکی، محمد حسن، نقوی، حسین (۱۳۹۵). ارزیابی عملکرد شعب بانک انصار با رویکرد کارت امتیازی متوازن و تکنیک‌های تصمیم‌گیری چند معیاره ANP و VIKOR، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۲ (۶۲)، ۸۳-۱۰۵.
- فربودنیا، بابک، فرهنگی، علی اکبر، سلطانی فر، محمد (۱۳۹۵). بررسی راهبردی نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی به‌عنوان یک رسانه در ایجاد ارزش ویژه برند. پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۲ (۶۳)، ۱۳-۳۵.
- قاسمی، حمیدرضا، فیضی، معصومه (۱۳۹۴). نقش تفکر استراتژیک بر پیچیدگی ساختاری سازمان (مورد مطالعه. شرکت هپکو)، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۱ (۵۹)، ۱۴۱-۱۷۰.
- کاشانی، رکسانا، شکاری، غلام عباس (۱۳۹۶). شناسایی و تحلیل عوامل کلیدی مؤثر بر تفکر استراتژیک به‌عنوان یک شایستگی محوری در سازمان، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۳ (۶۵)، ۱۰۱-۷۷.
- کردی، مراد، قصاب زاده لنگری، زینب (۱۳۹۵). انتخاب استراتژی بهینه با استفاده از ترکیب تکنیک‌های SWOT و FANP. پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۲ (۶۳)، ۱۱۳-۱۳۸.
- محمدی، نبی اله، نجف بیگی، رضا، موسی خانی، مرتضی (۱۳۹۶). آسیب‌شناسی انتخاب و پایداری اعضای هیات علمی در دانشگاه آزاد اسلامی با رویکرد راهبردی، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۳ (۶۴)، ۲۷-۴۸.
- منتیان، محمدعلی، چاقویی، یحیی، ادیبی سده، محمدحسین (۱۳۹۵). توسعه یک مدل استراتژیک برای انتخاب تأمین کنندگان با استفاده از رویکردهای مدل‌سازی معادلات ساختاری و منطق فازی، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۲ (۶۰)، ۱۱۵-۱۳۹.

منوریان، عباس، فضل‌ی، فاطمه، خدیجه، یگانه (۱۳۹۳). بررسی استراتژی‌های مؤثر بر فرآیند تسهیم دانش (عوامل پیش‌برنده و بازدارنده) در سازمان دولتی، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۰ (۵۵)، ۱۰۵-۱۳۱.

میرمحمدی، سید محمد، نژند فرد، متان سادات، ایزدخواه، محمد مهدی (۱۳۹۵). بخش بندی فروشگاه‌های زنجیره ای بر مبنای مزایای مورد انتظار مشتریان (مورد پژوهشی فروشگاه زنجیره‌ای آدان)، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۲ (۶۱)، ۹-۲۸.

میرزایی، محسن، جوانمرد، حبیب اله، حری، محمد صادق (۱۳۹۶). شناسایی الگوی عوامل مرتبط با انتخاب استراتژی مدیریت دانش (مورد مطالعه. سه سازمان صنعتی). پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۳ (۶۵)، ۱۵۳-۱۸۳.

نجفی، امیر، امیراصلانی، مریم (۱۳۹۵). تأثیر راهبردهای مدیریت دانش بر عملکرد مدیریت دانش در شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۲ (۶۰)، ۶۳-۸۶.
ولیان، حسن، کوشکی جهرمی، علیرضا، بودلانی، حسن (۱۳۹۶). طراحی مدل رویکرد قابلیت‌های سازمانی مبتنی بر تئوری نقاط مرجع استراتژیک، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۳ (۶۵)، ۳۱-۱۵۱.

یگانه، منصور، فضل‌ی، فاطمه، خدیجه (۱۳۹۳). چارچوب تهیه برنامه های استراتژیک مراکز مطالعاتی دستگاه های اجرایی کشور، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۰ (۵۶)، ۲۷-۵۷.

Budgen, D, Turner, M, Brereton, P, Kitchenham, B (2008). Using Mapping Studies in Software Engineering.

Bjørnson, F. O & Dingsøy, T (2008). Knowledge management in software engineering: A systematic review of studied concepts, findings and research methods used. In *Information and Software Technology*, 50 (11), 1055-1068.

Gibson, W, Brown, A (2009). *Working with qualitative data*, Sage.

Helfat, C. E, Finkelstein, S, Mitchell, W, Peteraf, M, Singh, H, Teece, D & Winter, S. G (2009). *Dynamic capabilities. Understanding strategic change in organizations*: John Wiley & Sons.

Hemsley-Brown, J & Oplatka, I (2006). Universities in a competitive global marketplace, A systematic review of the literature on higher education marketing. In *International Journal of public sector management*, 19 (4), 316-338.

Hodgkinson, G. P & Healey, M. P (2011). Psychological foundations of dynamic capabilities, Reflexion and reflection in strategic management. In *Strategic Management Journal*, 32 (13), 1500-1516.

- Kamboj, Sh & Rahman, Z (2015). Marketing capabilities and firm performance. Literature review and future research agenda, In *International Journal of Productivity and Performance Management* 64 (8), 1041–1067.
- Keupp, M. M, Palmié, M & Gassmann, O (2012). The Strategic Management of Innovation. A Systematic Review and Paths for Future Research, In *International Journal of Management Reviews*, 14 (4), 367–390.
- Kitchenham, B (2004). Procedure for undertaking systematic reviews. In *Computer Science Department, Keele University (TRISE-0401) and National ICT Australia Ltd (0400011T. 1)*, Joint Technical Report.
- Kitchenham, B, Brereton, O. P, Budgen, D, Turner, M, Bailey, J & Linkman, S (2009). Systematic literature reviews in software engineering—a systematic literature review. In *Information and Software Technology*, 51 (1), 7–15.
- Macpherson, A & Holt, R (2007). Knowledge, learning and small firm growth. A systematic review of the evidence, In *Research policy*, 36 (2), 172–192.
- Oliver, Ch & Holzinger, I (2008). The effectiveness of strategic political management. A dynamic capabilities framework, In *Academy of Management Review*, 33 (2), 496–520.
- Pittaway, L, Robertson, M, Munir, K, Denyer, D & Neely, A (2004). Networking and innovation. A systematic review of the evidence, In *International Journal of Management Reviews*, 5 (3-4), 137–168.
- Teece, D. J, Pisano, G & Shuen, A (1997). Dynamic capabilities and strategic management, In *Strategic Management Journal*, 509–533.
- Valenca, G, Alves, C, Alves, V & Niu, N (2013). A Systematic Mapping Study on Business Process Variability. *International Journal of Computer Science & Information Technology*, 5 (1), 1–21.
- Walsh, J. M, McDonald, K. M, Shojania, K. G, Sundaram, V, Nayak, S, Lewis, R & Goldstein, M. K (2006). Quality improvement strategies for hypertension management. A systematic review, In *Medical care*, 44 (7), 646–657.
- Xiao, Y & Watson, M (2017). Guidance on Conducting a Systematic Literature Review, In *Journal of Planning Education and Research*, 39(1), 93-112.

